

радість, коли жити так стає просто приємніше і необхідніше для неї самої.

У пошуках моральних та естетичних орієнтирів для молодших школярів педагоги доцільно звернуться до мистецтва, яке акумулює систему загальнолюдських цінностей та ідеалів і які можуть послужити змістом духовного розвитку, гуманізації особистості. Саме під естетичним впливом мистецтва найповніше прокидається і активізується моральний потенціал людини з її почуттями, знаннями, переконаннями, мотивами, нормами поведінки.

Під час педагогічної практики ми намагалися з молодшими школярами відвідувати історичні, краєзнавчі, художні музеї; виставки картин, скульптур, фотографій, оскільки вони не лише привчають дітей цінувати прекрасне, створене майстрами, а й спонукають робити щось власними руками. Привчають молодших школярів до творчості виставки, організовані в освітньому закладі, де є можливість представити на розсуд інших результати власної творчості, порівняти свої вироби з іншими.

Отже, згідно з вимогами нової української школи естетичний розвиток особистості учня, високий рівень його естетичної культури свідчить про здатність креативно мислити, сприймати й співпереживати; формує естетичні смаки й ідеали; спонукає творити за законами краси.

ЛІТЕРАТУРА

1. Концепція нової української школи. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/.../ukrainska-shkola-compressed>.
2. Руденко Ю. Основи сучасного українського виховання / Юрій Руденко. – К. : Вид. ім. О.Теліги, 2003.
3. Сухомлинський В. Як виховати справжню людину / Василь Сухомлинський. – К. : Рад. школа, 1982. – 257 с.

Тяжкова Д. С.,
студентка з курсу факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтв
Наук. керівник **Лісіна Л. О.,**
доктор пед. наук, професор (БДПУ)

СИСТЕМА РОБОТИ ВЧИТЕЛЯ-КЛАСОВОДА З БАТЬКАМИ УЧНІВ

У державній національній програмі "Освіта. Україна XXI століття" серед пріоритетних напрямків реформування освіти відзначено, що в основу національного виховання мають бути покладені: принципи єдності сім'ї і школи, наступності та спадкоємності поколінь; прищеплення поваги до батьків; організація родинного виховання та освіти як важливої ланки виховного процесу. Співробітництво сім'ї та школи зумовлено вимогами часу і соціально-психологічної ситуації, яка народжена суспільно-історичним переломом.

Слід зазначити, що не зважаючи на широкий спектр напрямків дослідження проблем взаємодії школи з сім'єю (К.Вентцель, Н.Крупська, А.Макаренко, В.Оржеховська, В.Кириченко, Г.Ковганич та ін.), оновлення

ціннісних орієнтацій українців, перехід до Нової школи припускає зміни в організації спіробітництва батьків і вителя, що і обумовило вибір теми нашого дослідження.

Мета статті: проаналізувати форми організації роботи з батьками молодших школярів.

У роботі з батьками учнів використовують різноманітні її види й методи. Розглянемо найважливіші з них.

Відвідування батьків удома допомагає встановити зв'язок з усією сім'єю, з'ясувати її загальну та педагогічну культуру, умови життя учня, його місце в сім'ї і ставлення до нього старших, ознайомитися з досвідом батьківського виховання, дати поради і домовитися про єдині вимоги до школяра. Помилково вважати, що відвідувати треба лише родини, діти з яких створюють певні проблеми в школі. Безумовно, з батьками таких учнів необхідно передусім встановити тісний взаємозв'язок, проте відвідувати потрібно сім'ї всіх учнів.

Відвідування може мати різну мету: загальне ознайомлення з умовами життя, встановлення єдиних вимог школи і сім'ї до учня, допомога в організації режиму, обговорення з батьками відхилень у поведінці дитини, залучення батьків до участі в роботі школи.

Перш ніж відвідувати родину, необхідно мати певні відомості про неї та її зв'язки зі школою, відтак з'ясувати основні дані про самого учня, його успішність, поведінку, стосунки з учителями тощо. Успіх відвідування сім'ї залежить не лише від сумлінної підготовки, а й від поведінки вчителя. З самого початку зустрічі з батьками необхідно створити атмосферу довір'я і доброзичливості. В сім'ях, які не мають систематичного зв'язку зі школою, візит учителя розцінюється як сигнал біди, батьки насторожуються, готуються до захисту дитини. Тому бесіду про дітей починають з позитивних мо-ментів їх характеру і поведінки. Поступово переходять до негативних якостей учня. Своє судження варто висловлювати спокійно, тактовно.

Встановлення істинного стану справ дає змогу накреслити спільний план дій школи і сім'ї, домовитися про взаємне інформування про досягнуті успіхи й труднощі. Загальне ознайомлення з умовами життя учня вдома можна проводити за такою схемою:

1. Прізвище, ім'я учня, клас.
2. Склад сім'ї.
3. Де і на якій посаді працюють батьки та інші члени сім'ї?
4. Матеріальне забезпечення.
5. Квартирні умови.
6. Культурний рівень.
7. Режим дня школяра.
8. Чи облаштоване робоче місце учня?
9. Хто і як здійснює контроль за виконанням режиму?
10. Трудове виховання в сім'ї.
11. Хто з членів сім'ї допомагає учневі?
12. Які заходи заохочення і покарання вживають до дитини?

Запрошення батьків до школи. У разі необхідності вчитель запрошує батьків окремих учнів до школи. Під час бесіди з ними дуже важливо дотримуватися педагогічного такту, створити атмосферу доброзичливості, довір'я. Щоб викликати батьків на відвертість, з ними потрібно розмовляти про учня наодинці. Така бесіда буде корисна і для вчителя, і для батьків. Педагог відповідає на запитання батьків, висловлює їм свої вимоги. Батьки отримують корисні поради і допомогу від педагога, переконуються в його уважному ставленні до них. День відкритих дверей для батьків у школі. Цей

вид роботи потребує єдності діяльності школи, батьків, учнів. Цього дня в школі проводять батьківські збори, лекції, консультації, екскурсії тощо, присвячені питанням морального, трудового, естетичного виховання дітей. Підготовку цього заходу очолює батьківський комітет і комісія з питань педагогічної пропаганди. Його доцільно починати з лекцій, доповідей, конференцій, в яких задіяні всі батьки.

Класні батьківські збори є важливим колективним видом роботи класного керівника з батьками учнів. Їх проводять 1-2 рази на чверть. Такі збори сприяють формуванню громадської думки батьків, об'єднанню їх у єдиний колектив. Тематика зборів визначається загальними завданнями виховання, умовами навчально-виховної роботи в класі, рівнем загальної культури батьків.

Готуючись до зборів, класний керівник визначає порядок денний; осмислює форму їх проведення та визначає осіб, відповідальних за проведення зборів, забезпечує явку батьків на збори. Крім добре оформлених оголошень у школі, в місцях роботи батьків, необхідно своєчасно надіслати спеціальні запрошення додому. Їх оформляють самі учні.

Учитель ще до зборів повинен поговорити з окремими батьками, звернути їх увагу на виставку дитячих робіт, стенди з літературою, спеціально випущену стінгазету. Вчитель має бути тактовним, не допускаючи повчального тону, різкості у критиці помилок. Якщо збори проводять у формі обміну досвідом виховання дітей у сім'ї, потрібно уважно і спокійно вислухати всі виступи і зауваження батьків. Рішення, прийняті батьківськими зборами, стосуються і батьків, які з тих чи інших причин не змогли прийти на збори. Тому при зустрічі з ними вчитель повинен ознайомити їх зі змістом зборів та прийнятими рішеннями.

З метою пропаганди педагогічних знань серед батьків організують бесіди і лекції на педагогічну тематику. Їх проводять або для батьків учнів одного класу, або окремо для батьків учнів початкових класів, середніх і старших класів, що дає змогу враховувати вікові особливості дітей. Ці заходи ефективні лише тоді, коли спираються на конкретні факти.

Глибокому пізнанню методики сімейного виховання сприяють *тематичні вечори і вечори запитань та відповідей*, на які запрошують працівників правоохоронних органів, лікарів та інших фахівців, причетних до проблем виховання підростаючого покоління.

Для педагогічної пропаганди серед батьків використовують також *диспут*. Він найсприятливіший за умови, що в класі або в школі сформувався дружний батьківський колектив і кожен може відверто висловитися стосовно обговорюваної проблеми. Диспут не лише збагачує батьків знаннями з педагогіки, а й сприяє встановленню більш тісних контактів з учителями, створює додаткові можливості для врахування індивідуальних особливостей батьків при засвоєнні ними педагогічної інформації.

Для пропагування педагогічних знань практикують *конференції* на яких батьки обмінюються досвідом сімейного виховання з певної проблеми.

В останнє десятиліття виникли нові види виховної роботи з учнями, що передбачають активну співпрацю з батьками під час їх проведення. Це

передусім усні журнали, прес-конференції, зустрічі за "круглим столом", батьківські університети, виконання батьками практичних завдань спільно з дітьми.

Використовують також інші традиційні й нетрадиційні види пропагування педагогічних знань. До нетрадиційних належать: педагогічний десант (виступ педагогів на підприємствах); дерево родоводу (зустрічі поколінь); у сімейному колі (індивідуальні консультації, зустрічі з лікарями); родинний міст (обговорення з батьками проблем виховання); день добрих справ (спільна трудова діяльність педагогів); вечір великої розмови (участь педагогів, батьків в організа-ції відпочинку в родині). Відповідну роль у педагогічному навчанні батьків відіграє їх самоосвіта – читання науково-популярної літератури з питань сімейної педагогіки, тематичні радіо і телепередачі.

Доцільне сполучення колективних, групових і індивідуальних форм взаємодії школи і сім'ї допоможе досягти освітніх цілей зробити школу – Новою.

Діана Філіп'єва,
студентка 6 курсу
факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтв
Наук. керівник: **А. С. Лесик**, к.пед.н., доцент (БДПУ)

ГЕНДЕРНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЯК ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Актуальність нашого дослідження обумовлена насамперед потенційними можливостями загального закладу середньої освіти щодо гендерного виховання учнів та недостатнім їх використанням в освітньому процесі.

Ступінь досліджуваності проблеми. Сучасна початкова школа переживає низку психолого-педагогічних проблем, пов'язаних з реалізацією принципів гендерної рівності, декларація якої має на меті паритетність гендерних ролей. Але, на жаль, освітній заклад вносить асиметрію в сімейні та соціальні ролі, притаманні обом статям. Причому стійкість традиційних гендерних стереотипів прослідковується як у взаєминах, які складаються в навчальному закладі, так і в змісті шкільних підручників, що неопосередковано впливає на свідомість дитини.

Варто відзначити, що гендерні дослідження – нова галузь знання та освіти. Особливої значущості вони набувають із огляду на становлення в Україні демократичного суспільства, реалізації принципу гендерної рівності жінок і чоловіків у всіх сферах сучасного життя (Г. Алексеєва, О. Балакірева, В. Бондаровська, П. Горностай, І. Жеребкіна, І. Загайнов, Г. Кириліна, І. Клеціна, І. Костікова, Н. Лавріненко)

Проблемі гендерної рівності й гендерного виховання учнів присвячені праці сучасних педагогів О. Аніщенко, Т. Говорун, О. Кікінежді, Н. Городнової, О. Кісь, Т. Марценюк, Н. Павлуценко, А. Шевченко та інших.[1,с.56]